

ŻYĆ I PRACOWAĆ W SZWAJCARII

Ważne adresy

Ministerstwo Gospodarki:

**Secrétariat d'Etat à
l'économie (SECO)**
Direction du travail / EURES
Effingerstrasse 31
3003 Berne/Suisse
info@eures.ch
www.eures.ch
www.espace-emploi.ch

Federalny Urząd Migracji:

**Office fédéral des
migrations (ODM)**
EURES
Quellenweg 6
3003 Berne-Wabern/Suisse
euresinfo@bfm.admin.ch
www.odm.admin.ch

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

„Lubię ten wielokulturowy kraj
i jego świetną jakość życia.”

Ted Smith, inżynier, Holandia

+ PRACA Z SZWAJCARII +

GOSPODARKA

Niewielka powierzchnia i brak surowców nie przeszkodziły Szwajcarii w staniu się uprzemysłowionym krajem o wysoce rozwiniętym sektorze finansowym. Import surowców i produktów żywnościowych odgrywa w związku z tym bardzo ważną rolę. Stabilność gospodarcza i polityczna kraju sprawiły, że bardzo liczne firmy prowadzące działalność na skalę światową obrwały Szwajcarię za miejsce swojej głównej siedziby.

JAK POSZUKIWAĆ PRACY W SZWAJCARII?

Liczne wolne posady nie są opublikowane ani w gazetach, ani w Internecie, gdyż są zajmowane wewnętrznie lub oferowane osobom, które zwracają się bezpośrednio do przedsiębiorstwa.

Dlatego też osobiste kontakty oraz publiczne i prywatne agencje pośrednictwa pracy są najlepszą drogą do zapoznania się z rynkiem pracy.

W niektórych dziedzinach takich jak budownictwo czy sprzedaż i hotelarstwo, informacje o większości posad są przekazywane ustnie. Nie wahać się więc skorzystać ze swoich prywatnych i zawodowych kontaktów.

Wielu przedsiębiorców publikuje oferty posad na własnych stronach internetowych. Wyszukiwarki pomogą wam w ich znalezieniu. Szukajcie przedsiębiorstw, które was interesują i wybierzcie te, które odnoszą sukcesy. Adresy większości przedsiębiorstw szwajcarskich znajdują się pod rubryką prezentującą członków („Mitglieder”, „Membres”) na stronach ich zrzeszeń, na przykład: Economie Suisse (organizacja przedsiębiorstw szwajcarskich), Swissmem (organizacja szwajcarskiego przemysłu maszynowego, wyposażenia elektrycznego i metalowego), FH (Szwajcarska Federacja Zegarmistrzowska), SGCI (organizacja przemysłu chemicznego i farmaceutycz-

nego), Gastro Suisse (narodowa federacja hotelarstwa i gastronomii), itd.

OGŁOSZENIA W GAZETACH I W INTERNECIE

Wolne posady często publikowane są w specjalnych dodatkach do głównych gazet. Najbardziej znane to: „Emploi&Formation” (Le Temps w Genewie i Lozannie), „Dossier Emploi” (24 heures w Lozannie), „Stellefant” (Basler Zeitung w Bazylei), „Stellenmarkt” (Bund i Berner Zeitung w Bernie), „Stellen-Anzeiger” et „Alpha” (Tages-Anzeiger i SonntagsZeitung w Zurychu) oraz „NZZ-executive” (Neue Zürcher Zeitung w Zurychu) i strony w Corriere del Ticino (dla kantonu Tessyn).

Możecie także zapisać się do jednej z wielu prywatnych agencji pośrednictwa pracy lub do agencji pracy czasowej. Kompletna lista agencji upoważnionych do świadczenia usług w tej dziedzinie znajduje się pod następującym adresem:

WWW
Skorowidz prywatnych agencji
pośrednictwa pracy:
www.avg-seco.admin.ch

Sieć EURES (Europejski Portal Mobilności Zawodowej) UE ma na celu popieranie mobilności pracowników na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Jej internetowy bank danych zawiera tysiące ofert wolnych posad; niektóre z nich znajdują się w Szwajcarii. Nie wahać się złożyć w tym portalu swojego życiorysu, ponieważ ta strona odwiedzana jest przez wielu pracodawców.

WWW
Regionalne Pośrednictwa Pracy
ORP:
www.espace-emploi.ch
> Qui sommes-nous?

„Szwajcaria ma wiele interesujących aspektów, między innymi dobre warunki pracy.”

Sandra Brandhuber, pielęgniarka, Austria

WWW

EURES dla osób poszukujących pracy:

www.ec.europa.eu/eures/
i www.eures.ch

DOKUMENTY APLIKACYJNE

Pełny zestaw dokumentów aplikacyjnych w Szwajcarii zawiera z reguły list motywacyjny, życiorys (CV) oraz kopie świadectw pracy i dyplomów. Wszystkie dokumenty muszą być zredagowane w jednym z języków narodowych (francuski, niemiecki, włoski). Przedsiębiorstwa wielonarodowe akceptują również aplikacje zredagowane po angielsku. Aby waszateczka wybiła się z tłumu, musicie zadbać o przejrzystą i właściwą formę graficzną listu motywacyjnego i całej aplikacji.

Celem listu motywacyjnego jest przekonanie waszego rozmówcy, że jesteście idealną osobą na dane stanowisko. Musicie więc sformułować jak najdokładniej wasze zainteresowanie posadą, o którą się ubiegacie. Musicie być komunikatywni i przekonujący oraz wywołać zainteresowanie adresata, nie zapominając

o akcencie osobistym. Nie wahajcie się sformułować waszych oczekiwań związanych z posadą i uwydatnić waszych atutów. Jeśli nie całkowicie odpowiadacie wymaganiom stanowiska, wspomnijcie o tym, lecz w sposób pozytywny.

Uważajcie, żeby nie przekroczyć jednej strony A4 maszynopisu (list motywacyjny nie powinien być odręczny, chyba, że pracodawca tego wyraźnie wymaga). Dbajcie także o gramatykę i ortografię.

CURRICULUM VITAE

Prostota, zwięzłość i dokładność! Curriculum vitae powinno mieć najwyżej dwie strony A4 i musi przedstawić, najlepiej w formie tabelki, następujące elementy:

- Nazwisko i imię, adres, numer telefonu, wiek, narodowość
- Zdjęcie paszportow
- Doświadczenie zawodowe (dla młodych kandydatów: staże odbyte w czasie kształcenia)
- Wykształcenie (szkoły, studia, zawód)

- Kompetencje językowe
- Znajomość informatyki
- Szczególne uzdolnienia
- Osobiste zainteresowania (hobby, udział w stowarzyszeniach, itd.)

Dalsze informacje i modele aplikacji:

WWW

Europass:

<http://europass.cedefop.europa.eu>

WWW

Co to jest dobra aplikacja?:

www.espace-emploi.ch

Publications > Brochures > Candidature

PRZYGOTOWANIE DO PIERWSZEJ ROZMOWY REKRUTACYJNEJ

Przygotujcie się starannie i dokonajcie przeglądu swoich mocnych i słabych stron, albowiem będziecie musieli dać konkretne przykłady. Przygotujcie się za pomocą symulacji rozmowy, gdyż pierwsze wrażenie, jakie wywrzecie, ma decydujący

wpływ. Ubranie także jest ważne, bowiem pokazuje, jak będziecie prezentować się w pracy. Ubierzcie się więc zgodnie z normami przyjętymi w branży i w waszym przedsiębiorstwie zawodzie. Jeśli nie znacie zwyczajów panujących w tej dziedzinie, wybierzcie ubranie raczej klasyczne. Poznajcie realia przedsiębiorstw (rynek, sytuacja, konkurencja, itp.). Musicie umieć zadawać trafne pytania. Będziecie także sami musieli odpowiadać na pytania dotyczące waszych kompetencji społecznych i osobistych. Zapoznajcie się z warunkami płacy w branży i w zawodzie.

CZY WASZE DYPLOMY SĄ UZNANE?

Pracodawcy w Szwajcarii przywiązują dużą wagę do dyplomów i świadectw pracy. Ministerstwo Nauki, Badań Naukowych i Innowacji (Secrétariat d'Etat à la formation, à la recherche et à l'innovation SEFRI) jest instancją powołaną do oceny dyplomów i uznania ich za równoznaczne z tytułami szwajcarskimi.

„Lubię pracować w Szwajcarii, gdyż ludzie są tu bardzo mili i uprzejmi.”

Ingrid Schübbe-Birk, laborantka, Niemcy

Uznawanie równoznaczności dyplomów dotyczy jedynie zawodów uregulowanych, to znaczy takich, których wykonywanie w danym kraju zależy od posiadania dyplomu, świadectwa lub świadectwa kwalifikacji zawodowych.

WWW

Ministerstwo Nauki, Badań
Naukowych i Innowacji:
www.sbf.admin.ch
info@sbfi.admin.ch

WWW

Dyplomy uniwersyteckie:
www.crus.ch

WARUNKI PRACY

Szwajcaria jest znana z dobrych warunków pracy. Niemniej jednak, nie dotyczy to każdej branży i każdego zawodu. Warto zasięgnąć wcześniej informacji. W niektórych branżach przyjęte są układy zbiorowe pracy (UZP), czyli pisemne porozumienia zawarte między jednym lub wieloma pracodawcami i organizacjami pracowników (związkami zawodowymi).

WWW

Uznawanie kwalifikacji zawodowych
pielęgniarek/pielęgniarzy:

www.redcross.ch

> Activités > Santé > Professions
de la santé > Titres professionnels
de la santé

Zawierają one przepisy regulujące stosunki pracy między pracodawcą a zatrudnionym, jak również przepisy obowiązujące strony umawiające się w ramach UZP.

CZYM JEST UMOWA O PRACĘ?

W wyniku zawarcia indywidualnej umowy o pracę, pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy na rzecz pracodawcy w określonym lub nieokreślonym czasie, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem ustalonym na podstawie czasu lub wykonanej pracy (wynagrodzenie akordowe od sztuki lub zadaniowe). Przez indywidualną umowę o pracę rozumie się także umowę, przez którą pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy na rzecz pracodawcy przez pewną liczbę godzin, półdniówek lub dnió-

Umowa o pracę powinna zawierać następujące elementy:

- Nazwę obu umawiających się stron
- Datę rozpoczęcia pracy
- Rodzaj wykonywanej pracy (ewentualnie uzupełniony przez specyfikację wymagań, opis zadań, itd.)
- Czas pracy (minimalny i maksymalny wymiar czasu oraz szczególne ustalenia dotyczące np. pracy w porze nocnej lub w niedzielę, itd.)
- Okres próbny, nie mogący przekraczać trzech miesięcy
- Okres wypowiedzenia umowy
- Urlop
- Wynagrodzenie (wysokość wynagrodzenia, odliczenia, ewentualne świadczenia, trzynasty miesiąc wynagrodzenia, udział w zyskach, wypłata wynagrodzenia w wypadku choroby)
- Urlop macierzyński
- Zawodowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej
- Fundusz emerytalny

Właściwa ustawa jest stosowana jeżeli dany element nie jest uregulowany w umowie o pracę.

wiek (niepełny wymiar pracy). Z punktu widzenia prawnego, umowa o pracę nie musi mieć określonej formy. Możliwe jest wobec tego także ustne zawarcie takiej umowy. Praktycznie polecane jest jednak sporządzenie umowy o pracę na piśmie.

CZAS PRACY

Maksymalny czas pracy wynosi według szwajcarskiego prawa 45 godzin tygodniowo dla osób zatrudnionych w zakładach przemysłowych oraz dla pracowników biurowych, technicznych i innych zatrudnionych, łącznie z personelem sprzedaży wielkich sieci handlu detalicznego. Dla wszystkich innych pracowników, górna granica wynosi 50 godzin. Uwaga: za pracę wykonywaną czasowo w porze nocnej, w niedzielę lub w dni wolne od pracy przysługuje specjalna rekompensata.

URLOP

Prawo do urlopu jest prawem podstawowym, które pracodawca musi zagwarantować każdemu pracownikowi w każdym roku pracy: pięć tygodni dla

pracowników oraz uczniów i praktykantów do ukończenia 20 lat; 4 tygodnie dla pracowników oraz uczniów i praktykantów od ukończenia 20 lat.

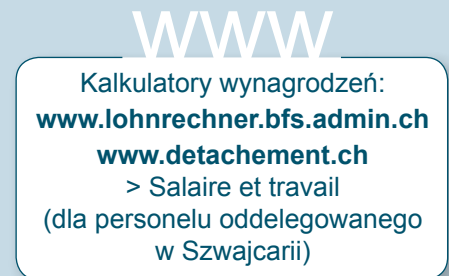
WYNAGRODZENIE

Warto zauważyć, że poziom wynagrodzenia znacznie się waha w zależności od branży gospodarki i od regionu. Prawo szwajcarskie nie przewiduje minimalnego wynagrodzenia. Zdarza się jednak, że UZP zawarte w niektórych branżach określają minimalne wynagrodzenie, jak na przykład w gastronomii i w hotelarstwie. UZP mogą określać wyższe wynagrodzenie, krótszy tygodniowy czas pracy, więcej dni urlopu lub nawet wyższą składkę pracodawcy na ubezpieczenie zawodowe. Niektóre UZP obowiązują tylko w pewnych kantonach.

Przed pierwszą rozmową rekrutacyjną możecie się dowiedzieć o zwyczaj-

jowych wynagrodzeniach w związkach zawodowych danej branży.

Uwaga: wynagrodzenie jest zwykle przelewane na konto. Dlatego też konieczne jest otwarcie konta bankowego lub pocztowego w Szwajcarii.

POTRĄCENIE SKŁADEK NA UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

W umowie o pracę określone jest wynagrodzenie brutto. Trzeba więc jeszcze potrącić składki na ubezpieczenia społeczne, to znaczy:

- ubezpieczenie na starość i ubezpieczenie najbliższych na wypadek śmierci (AVS), ubezpieczenie na wypadek inwalidztwa (AI) i ubezpieczenie na wypadek niemożności wykonywania pracy (APG): 5,05% wynagrodzenia (bez pułapu)

- składka wynosi 1,1% płacy (stan na 2013 r.) będzie pobierana od pensji mieszczącej się w przedziale 126 000–315 000 CHF.
- emerytura zawodowa (LPP): ok. 7,5 % ubezpieczonego wynagrodzenia, w zależności od wieku osoby ubezpieczonej i instytucji zabezpieczenia
- ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków poza pracą (NBUV): między 0,7 a 3,4 % wynagrodzenia, w zależności od branży (pułap: 126'000 CHF rocznie)

Za wyjątkiem ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków poza pracą, pracodawca płaci składkę równą waszej!

Uwaga: składki na ubezpieczenie zdrowotne nie są wliczone w potrącenia na ubezpieczenia społeczne.